

Verslag 20-1-2020 boekenclub bij Gerda

Het boek: **Ik kom terug van Adriaan van Dis** vond eigenlijk iedereen mooi.

Conny: Zijn moeder wordt nu eens belicht i.p.v. zijn vader, soms wel heftig.

Leny: De beschrijving van zijn moeder is mooi en voor mij herkenbaar. Ze is een boerendochter.

Marijke: Ze had het boek al eens gelezen, maar raakte bij het doorlezen hier en daar weer helemaal in de ban ervan en sloeg weer aan het lezen van hele stukken.

Gerda: Ze heeft het voor de tweede keer gelezen en was ook weer helemaal geboeid door de inhoud.

Nan: Het boek las makkelijk en was interessant.

Joke: Het boek vindt ze goed geschreven. Ze dacht wel, weer dit onderwerp.

Marja: Dat had ik eerlijk gezegd ook. Al met al vind ik het wat warrig en fragmentarisch. Dat komt doordat hij hap snap achter het verleden komt.

Ria: Knap geschreven. Voor haar zijn veel Indische dingen herkenbaar.

Over Van Dis en zijn werk:

Hij is 16-12-1946 geboren te Bergen. Zijn vader heette Mulder en was een ex-militair bij de KNIL. Adriaan draagt de achternaam van zijn moeder, omdat ze nooit met zijn vader trouwde. Hij heeft 3 oudere halfzussen uit een eerder huwelijk van zijn moeder met een Indische man, een KNIL-militair. Hij is tijdens de Japanse bezetting onthoofd.

Toen hij 3 maanden was kreeg het gezin een reprianthuis in Bergen aan Zee toegewezen. Het was een geïsoleerde gemeenschap. Adriaan voelde zich een buitenbeentje als het enige blanke kind zonder Indische geschiedenis.

Zijn vader was door oorlogservaringen getraumatiseerd en arbeidsongeschikt. Hij was altijd thuis en streng voor Adriaan en hij sloeg hem regelmatig. Als Adriaan bijna 11 jaar is, sterft zijn vader. Het Indische wordt daarna vrijwel losgelaten. Geloof speelt een rol, maar er wordt niet specifiek 1 geloofsrichting aangehangen.

In Hilversum ging hij naar de MULO en HBS. Daarna haalde hij aan de universiteit van Amsterdam zijn MO-A diploma. Hij gaat naar Afghanistan en maakt vervolgens zijn MO-B af. Ook studeerde hij in 1973/1974 in Stellenbosch in Zuid-Afrika. Zijn doctoraal examen deed hij in de Nederlandse en Zuid-Afrikaanse letterkunde in 1978. In 1979 studeerde hij af met een doctoraalscriptie over een prozatekst van Breytenbach. Deze Breytenbach, een Zuid-Afrikaanse dichter, was een voorbeeld voor hem en hij vertaalde een deel van zijn werk.

Hij was werkzaam bij NRC Handelsblad tot 1982. Zijn debuut Nathan Sid 1983 kreeg het Gouden Ezelsoor voor best verkochte debuut. In hetzelfde jaar debuteerde hij als t.v.-presentator van het praatprogramma Hier is ... Adriaan van Dis, bekroond met de Zilveren Nipkowschijf. De laatste uitzending was in 1992. Van 1987 tot 1992 was Van Dis redacteur van het literaire tijdschrift De Gids. In 1996 schreef hij het boekenweekgeschenk Palmwijn. Voor een televisieserie (2008) Van Dis in Afrika kreeg hij weer de Zilveren Nipkowschijf. In 2011 ontving hij de Van Riebeeck-penning voor zijn langdurige bijdrage aan de culturele en taalkundige betrekkingen tussen Nederland en Zuid-Afrika. In 2012 schreef hij het Groot Dictee der Nederlandse Taal.

Van 2004 t/m 2012 woonde hij in Parijs. Het boek De Wandelaar is daar geschreven. Sinds 2005 heeft hij een huis in de Achterhoek. In 2016 heeft hij een half jaar in Jeruzalem gewoond

Hij heeft een aantal reisverhalen in boeken verwerkt, gebaseerd op zijn reizen naar Japan, China, Afrika en Indonesië: Casablanca en In Afrika. Een ander deel van zijn werk gaat terug op zijn Indische jeugd: Nathan Sid, Indische duinen en Familieziek. En dan zijn er de karakterromans zoals: Zilver en Dubbelliefde. Hij heeft een zeer uitgebreid oeuvre van romans, novellen, verhalen, toneel. In 2015 ontving hij de Constantijn Huygensprijs voor zijn hele oeuvre.

Het boek:

Ik kom terug van 2014 werd bekroond met de Libris literatuurprijs. Het boek is ook als toneelstuk opgevoerd. Van Dis speelde er zelf in met Olga Zuiderhoek.

Het boek begint met een gevecht tussen moeder en zoon om de sleutel van de kist, die zij altijd om haar nek draagt. Dit is een symbolisch voorval. Hij is op zoek naar het verleden van zijn moeder. Dit loopt als een rode draad door het boek. In de kist zitten spullen uit haar verleden. Later als ze dood wil, stelt ze een ruilhandel voor: zij wil de pil om dood te gaan van hem, dan krijgt hij de sleutel/de verhalen. Hij graaft in het verleden van zijn moeder en komt hier stukje bij beetje steeds meer over te weten.

De titel heeft betrekking op de reïncarnatie gedachte. Lees onderaan blz. 163. Moeder komt terug na haar dood en wil daarom dat er niets verplaatst wordt.

Thema: Zoon zoekt naar het leven/verleden van zijn moeder. Hij vindt zijn moeder niet bepaald aardig: hij moet van zijn psycholoog, vijf aardige dingen over haar bedenken. Er staan vanaf blz. 157 vijf aardige dingen over haar met daartussen een zwart schepje getekend (4x) om de scheidingen er tussen te markeren.

Het boek is autobiografisch, hoewel we niet precies weten wat waar is en niet, van wat zijn moeder vertelt. Het genre is een psychologische roman. Centraal staat de verhouding tussen moeder en zoon.

Het taalgebruik is eenvoudig en makkelijk leesbaar.

Inhoud:

Adriaans moeder is bijna honderd en gaat hard achteruit: loopt met moeite en heeft een enorme dikke buik van een gezwel ofzo. Zij verbergt dit achter een kussen. Hij had bijna geen contact, maar nu komt hij haar af en toe bezoeken en trekt later zelfs in het rusthuis, waar zij woont, in. Want hij wil de verhalen weten over vroeger: hoe zij was als meisje, wat er precies gebeurde in Nederlands-Indië en hij wil ook doorgronden waarom zij wegliep als zijn vader hem "strafte". Bovendien wil hij weten wat er in de afgesloten kist zit, die al van zijn jeugd af verbergt wat verborgen moet blijven.

Hij vertelt vanuit een verongelijkt positie. Hij vindt zijn moeder koud, afstandelijk en soms slecht. Toch is er liefde. Hij is noch steeds een aanhankelijke zoon op zoek naar een liefhebbende moeder. Terwijl hij dacht het allemaal achter zich te hebben gelaten.

Pas aan het eind van moeders leven, wil ze haar verhaal in stukjes vertellen, wanneer het haar uitkomt. Ze wil daarna alleen nog maar dood. Adriaan schrijft alles op in allerlei notities. Haar leven was zwaar. Ze trouwt als boerendochter met een Indische man. In Nederlands-Indië krijgen ze te maken met een rare vorm van racisme als gemengd duo. Door de Japanse bezetting belandt ze met hun 3 dochters in een Jappenkamp. Haar man blijkt later onthoofd. Ze ontmoet de vader van Adriaan, die aan de Birma-spoorlijn heeft gewerkt. Adriaan kan het ontdekte verleden moeilijk aan. Alle gebeurtenissen hebben haar ongetwijfeld gevormd.

Marja